

Kedves Olvasó!

Idősebb olvasóink bizonyára visszaemlékeznek arra az időre, amikor a szakmai írások, folyóiratcikkek, sőt szak-könyvek bevezetőjeként illő volt a szocializmust, vagy a terülagazdaságot, vagy éppenséggel valamelyik marxista klasszikust idézni. Most valahogy így vagyunk az Európai Unióhoz való csatlakozással. Persze az említések ilyen gyakorisága jogosnak tűnhet, hiszen a 2002-es csatlakozás reményében, a ma még meglévő igen nagy különbségek fokozatos áthidalására igen kevés idő áll rendelkezésre. Nem a mind

sűrűbb hivatkozásokat kifogásolom, hanem azt, hogy legtöbbjük csupán formális, akárcsak az előzőleg említett hajdani gyakorlat. Itt a jövőnkéről van szó, ezért nem elégedhetünk meg a folytonos szajkózással.

A várható csatlakozással foglalkozó elvi írások tekintélyes része is csupán két kérdés köré sűríti mondani-
valóját:

- Mielőbb törvényesíteniünk kell nálunk is számos, ott már honos gazdasági, jogi és más szabályzót, azaz – divatos kifejezéssel élve – harmonizálnunk kell.
- Fel kell készülnünk a társadalmi-gazdasági élet minden területén erőteljesen jelentkező olyan piacgazdasági jelenségekre és módszerekre, amelyek nálunk ez ideig a gyakorlatban még alig, vagy egyáltalán nem érvényesültek.

Mindezekkel természetesen egyet lehet érteni és csupán helyeselni lehet, hogy ezek megvalósításának elősegítésére napjainkban már a különböző intézmények sokasága – főként a PHARE támogatása alapján – valósággal ontja a tájékoztató, illetve oktató kiadványokat, sajnos számos területen egymással párhuzamosan. Az Eurostat és az OECD kiadók jóvoltából pedig beszerezhetők, illetve tanulmányozhatók a mindenre kiterjedő statisztikai beszámolók és ágazatonkénti országértékelések. Így pontos kép nyerhető, hogy csatlakozásukat követően például Portugáliában miként módosult az energiaellátás helyzete, vagy milyen változás következett be azt követően a görögországi ruházati iparban. Kellő adatbázis áll rendelkezésre mindazon, ugyancsak nem kis számú intézménynek, amely a várható csatlakozás problematikáját vizsgálja és amelyek megállapításairól, előrejelzéseikről, kiadványaik révén megfelelő tájékoztatást nyerhet az ezek iránt érdeklődő.

Ha az előkészületek ilyen alapossággal és mértékben folynak, mi lehet a valós, nem csupán okvetetlenkedő kifogás? A válasz egy mondatban összegezzük: Félő, hogy az emberekben, különösképpen pedig a kis- és középvállalkozókban a csatlakozás adta lehetőségek túlzottan optimista várakozást keltenek. Pontosítva: úgy érzem, sok ember számára az Unióba való belépést követő évek sok gondot, keserűséget, kiábrándulást fognak hozni, olyan nehézségeket, amelyek őket készületlenül érhetik.

Félreértés ne essék, hazánk számára egyértelműen nélkülözhetetlen a Nyugat-Európába való szerves beilleszkedés.

Emellett azonban számolnunk kell azzal, hogy ennek pozitív hatása túlnyomórészt csakis közép, még inkább hosszabb távon érzékelhető majd.

Napjainkban sem a kormányzati, sem az ellenzéki megítélés szerint nem tűnik pozitívnak a csatlakozás kedvezőtlen hatásainak túlzott hangsúlyozása. Lehet, ennek tulajdonítható, hogy az eddig nagy számban megjelent, e kérdésekkel foglalkozó tanulmányok, folyóirat- és újságcikkek egyáltalán nem, vagy csak szórványosan tettek említést a várható ilyen vonatkozású problémákról. Miben lehetne összefoglalni – elsősorban a marketing szempontjából – ezeket?

Az előző és a jelenlegi kormányzat a csatlakozást követően egyaránt csak kevés területen látta, illetve látja szükségesnek moratórium igénylését. E számos előnnyel járó önmegtartóztatás azonban óhatatlanul együtt jár azzal, hogy a „megnyílt kapun át özönljeni fog a sokféle kedvezőtlen jelenség”. Néhány ezek közül:

- erőteljesebbé válik az olcsóbb nyugati tömegcikkek behozatala, amellyel sok hazai termelő – főleg a kicsik – nem lesznek képesek versenyezni;
- az Európai Unió területén olyan egységesen érvényes termelői (és értékesítési) szabványelírások válnak kötelezővé, amelyek betartása sok termelő és kereskedő számára fog gondot okozni, nem beszélve árnyelő hatásokról, ami ugyancsak a versenyességet rontja;
- nagy mértékben növekedni fog a hazánkba betelepülő külföldi, nem éppen tökeerős vállalkozások száma, amelynek versenyhatása számos feszültség hordozója lehet;
- számos területen megnehezülnek kiviteli lehetőségeink;
- valószínűleg tovább fog előzödni a leggazdagabb uniós országok azon határozott törekvése, hogy számottevően csökkentsék közösségi hozzájárulásuk összegét, a szegényebb tagországok tiltakozása ellenére. E vita miatt könnyen bekövetkezhet, hogy az újonnan belépők – így Magyarország – tagsággal együtt járó tagdíjának ellentételezése, vagyis az Uniónak a felzárkózást elősegítő anyagi támogatása a korábbiakban vártnál lényegesen kisebb lesz.

Milyen következtetéseket kell levonnunk mindezekből a hazai marketing vonatkozásában?

- Arra kell ösztönözni a csatlakozással foglalkozó kutató intézményeket: a gazdasági kamarák erre a célra létrehozott kutató részlegeitől kezdve, az e problémakörrel kapcsolatos alapítványokon és gazdasági kutató intézeteken át, az e célra rendelkezésre álló kormányzati intézményekig, hogy alaposan koordinálják munkájukat és szakmáiként, ezen belül a kis- és a középvállalkozások szempontjából egyaránt, tételesen is mérjék fel a várható kedvezőtlen hatásokat és dolgozzák ki ajánlásait ezek részbeni ellensúlyozására.
- A csatlakozás marketing-felkészülését biztosítani hivatott oktatási program keretében messzemenően gondoskodni kell ezen ajánlások, illetve az ezeket alkalmazó módszerek ismertetéséről.

Szabó László